

Fremsat den 15. november 2024 af Morten Messerschmidt (DF), Alex Ahrendtsen (DF), Mikkel Bjørn (DF), Pia Kjærsgaard (DF), Peter Kofod (DF), Mette Thiesen (DF) og Nick Zimmermann (DF)

Forslag til folketingsbeslutning om genskabelse af tilliden til demokratiet

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af folketingsåret 2024-25 at indkalde til forhandlinger om gennemførelse af en række reformer med henblik på at genskabe og styrke tilliden til demokratiet og det politiske system i Danmark.

Konkret skal følgende reformer indgå:

- 1) Indførelse af et forfatningsråd, som kan bidrage til uafhængig kontrol med regeringen ved at vurdere spørgsmål om ministeransvar, når et mindretal i Folketinget kræver det, og i øvrigt rådgive Folketinget om forfatningsretlige spørgsmål.
- 2) Ændring af forældelsesreglerne for retligt ministeransvar, så forældelsesfristen først begynder at løbe, når ministeren udtræder af regeringen.
- 3) Genetablering af offentlighedsloven, så de forringelser af offentlighedens indsigt i forvaltningen, som skete med offentlighedsloven fra 2013, rulles tilbage.
- 4) Forbud mod valgforbund til europaparlamentsvalg, så det står klart for vælgerne, hvem deres stemme går til.
- 5) Større gennemsigtighed i politiske donationer ved en nedsættelse af beløbsgrænsen for anonyme bidrag til politiske partier til 500 kr.
- 6) Begrænsning af meningsmålingers indflydelse på valg ved indførelse af en karenperiode på 3 dage op til et valg, hvor nye meningsmålinger ikke må offentliggøres.
- 7) Stop for politisering af embedsapparatet ved indførelse af en karenperiode, fra man har været ansat i et parti, til man kan ansættes i en politisk stilling i et ministerium.
- 8) Udvidelse af ytringsfriheden ved afskaffelse af alle indskrænkninger i adgangen til fri offentlig debat, som ikke tjener til at begrænse løgne og injurier.
- 9) Mulighed for lokale folkeafstemninger om ændring af kommunalreformen fra 2007, så borgerne i de tidligere mindre kommuner spørges, om de er tilfredse med at bo i den store, centraliserede kommune.
- 10) Mulighed for straf for forsætlige eller groft uagtsomme brud på notatpligten og journaliseringspligten, så disse pligter fortsat kan muliggøre en effektiv kontrol med forvaltningen.

Bemærkninger til forslaget

Danmark har længe været kendt for sit stærke demokrati og høje niveau af social tillid, som det bl.a. er beskrevet i rapporten »Tillid – det nordiske guld« udgivet af Nordisk Ministerråd i 2017. Men de seneste års politiske udvikling har medført en alvorlig svækkelse af denne tillid. Under ledelse af først Mette Frederiksen og særlig senere under ledelse af Lars Løkke Rasmussen og Mette Frederiksen sammen er der opstået et billede af en regering, der er lukket om sig selv og fjern fra borgernes dagligdag. Fra håndteringen af coronanedlukningen til manipulationen med ministeransvarlighedslovens forældelsesfrister, det totale kaos i skattevæsenet og mistanken om vernetjenester samt tvivlsom omgang med politiske donationer er der blevet skabt et indtryk af en magtfuldkommen regering, der tror, at den kan unddrage sig ansvar på en måde, som almindelige borgere ikke kan.

Denne udvikling har kostet dyrt på tilliden til vores demokrati. En række undersøgelser viser, at den nuværende regering er historisk upopulær, og at en stigende andel af befolkningen har mistillid til selve demokratiet. F.eks. viser en analyse fra tænketanken INVI, at andelen af danskere med »meget lille« tillid til politikerne er steget fra 10 pct. i 2019 til 22 pct i 2023, som det er beskrevet i artiklen »»Depri-merende« analyse: Danskernes tillid til politikerne er faldet markant« fra Information, den 3. oktober 2023. Yderligere har Kantar Gallup fundet, at selv højtuddannede danskere, der traditionelt har haft større tillid til systemet, nu viser en næsten lige så lav tillid som den øvrige befolkning, jf. artiklen »Akademikere har også politikerlede« i Akademikerbladet, den 15. marts 2019.

Et andet bekymrende tegn på denne mistillid er det stigende antal vælgere, der ved seneste valg valgte at afgive en blank eller ugyldig stemme. Dette er et tydeligt krisetegn, der kalder på en øjeblikkelig indsats for at genskabe tilliden til både demokratiet og den udøvende magt.

Forslagsstillerne har allerede sikret, at en opdateret magt-udredning er under udarbejdelse, men den forventes først færdig i 2028. Som ansvarlige politikere kan vi ikke vente så længe. Forslagsstillerne fremlægger derfor med dette beslutningsforslag en tipunktsplan, der skal genskabe tilliden til politikerne og det politiske system i Danmark.

Forslagene er efter forslagsstillernes opfattelse nødvendige for at ruste landet mod trusler både udefra og indefra. Udefra er det i form af fake news og regulære kampagner fra fjendtlige nationer som Rusland, Kina og Iran, der forsøger at påvirke danskerne med usandheder. Men det er også indefra, hvor den magtfuldkommenhed, som Mette Frederiksens regeringer har udvist, udgør en alvorlig trussel mod demokratiets integritet.

Derfor foreslår forslagsstillerne, at regeringen pålægges at indkalde de partier og medlemmer af Folketinget, som stemmer for dette beslutningsforslag, til politiske forhandlinger om følgende reformer:

1. Indførelse af et forfatningsråd til uafhængig kontrol

I dag er ministre reelt hævet over loven. De kan ikke tiltales for ulovligheder i deres embedsgering på samme måde, som almindelige borgere kan. Kun et flertal i Folketinget kan sikre, at retfærdigheden sker fyldest. Det skaber situationer, hvor ministre ses at kunne slippe af sted med næsten hvad som helst, mens almindelige borgere ikke kan gå over for rødt uden at få en advarsel.

Som minister skal man ikke kunne slippe af krogn blot ved at have et flertal i Folketinget bag sig og på den måde forhindre uafhængige undersøgelser af sin embedsførelse. Derfor skal der oprettes et forfatningsråd bestående af juridisk sagkyndige og uafhængige medlemmer, som træder sammen, når et vist mindretal af Folketingets medlemmer kræver det. Rådet skal give en faglig vurdering af ministeransvar og andre væsentlige forfatningsretlige spørgsmål, som Folketinget eller et mindretal i Folketinget måtte stille.

På denne måde sikres det, at ministre ikke længere kan slippe af krogn for deres handlinger ved at gemme sig bag studehandler på Christiansborg. Alle skal stå til ansvar for deres handlinger – også ministre.

2. Ændring af forældelsesfristen for ministeransvar

Forældelsesfristen for ministeransvar skal fremover først begynde at løbe, når en minister forlader regeringen. Derved sikres det, at en minister ikke kan spekulere i tidsfrister for at undgå at skulle stå til ansvar.

3. Genetablering af offentlighedsloven, så forringelserne af offentlighedens indsigt, der skete med offentlighedsloven fra 2013, ruller tilbage

Den nuværende offentlighedslov begrænser gennemsigtigheden i den offentlige forvaltning og hæmmer borgernes mulighed for at holde magthaverne ansvarlige. Ved at rulle offentlighedsloven tilbage til dens tidligere form kan vi genoprette den nødvendige åbenhed og tillid i samfundet.

En åben forvaltning er grundlaget for et sundt demokrati, hvor borgerne har indsigt i beslutningsprocesser og kan deltage informeret i den offentlige debat. Det er tid til at styrke demokratiet ved at sikre maksimal gennemsigtighed. Derfor skal de begrænsninger, der er indført for at dække over den politiske proces, ophæves og offentlighedens mulighed for aktindsigt genetableres.

4. Forbud mod valgforbund

Ved europaparlamentsvalget i 2024 var der udbredt kritik af, at en stemme på ét parti kunne ende hos et andet. Det skaber uklarhed om, hvem man egentlig stemmer på, og bidrager til, at valghandlingen bliver uigennemsigtig og kan fremstå som uærlig.

Derfor skal valgforbund til europaparlamentsvalg afskaf-

fes. Den enkelte vælger skal selv afgøre og kunne gennemskue, hvem vælgerens stemme i sidste ende går til.

5. Gennemsigtighed i politiske donationer

Det er på tide, at vi reformerer reglerne for donationer til politiske partier. Igennem mange år har der været kritik af, at donationer over aktuelt 23.600 kr. kan hemmeligholdes.

Dansk Folkeparti foreslår derfor, at denne beløbsgrænse sættes ned til 500 kr. Offentligheden har ret til at vide, hvem der finansierer vores politikere, og hvilke interesser der står bag. Det vil styrke tilliden til det politiske system og sikre, at beslutninger træffes ud fra, hvad der er bedst for landet, og ikke ud fra, hvem der har doneret flest penge.

6. Begrænsning af meningsmålingers indflydelse på valg

I lyset af den konstante påvirkning fra meningsmålinger op til valg foreslås en karenperiode på 3 dage, hvor nye målinger ikke må publiceres.

Dette sikrer, at vælgerne træffer deres beslutninger baseret på politik og kandidaternes kvalifikationer frem for taktiske overvejelser og målingsresultater. Dette er et skridt mod en mere ansvarlig og gennemsigtig valgdækning med fokus på politik frem for strategi.

7. Stop for politisering af embedsapparatet

Borgerne skal kunne have tillid til, at embedsmænd arbejder for staten – ikke for en minister eller et parti.

Under Mette Frederiksen har der været historisk mange ansættelser af embedsmænd med en baggrund i partierne – og Mette Frederiksen har gang på gang nægtet at forholde sig til problemet.

Det er uholdbart og bidrager til mistilliden til demokratiet. Der skal derfor indføres en karenperiode, fra man har været ansat i et parti, til man kan ansættes i en politisk stilling i et ministerium.

8. Udvidelse af ytringsfriheden

Ytringsfriheden er afgørende for, at demokratiet kan fungere. Derfor skal alle indskrænkninger i den politiske debat, som ikke tjener til at begrænse injurier og løgne, afskaffes. Dette gælder både straffelovens § 266 b og § 110 e, stk. 2 (koranforbuddet), så indskrænkninger alene beskytter mod faktiske trusler og injurier. Et frit offentligt rum for debat er det bedste fundament for en tillidsfuld samtale.

9. Mulighed for lokale folkeafstemninger

Mange borgere, som tidligere boede i små lokale bysamfund, blev ved kommunalreformen i 2007 en del af en ny storkommune. Dette har ført til en centralisering og voldsom vækst i bureaukratiet. Begge dele bidrager til en følelse af

manglende nærvær og distance, som er ødelæggende for tilliden.

Derfor ønsker forslagsstillerne, at der ved det førstkomende kommunalvalg gennemføres lokale folkeafstemninger, hvor borgerne i de tidligere mindre kommuner spørges, om de er tilfredse med at bo i den store, centraliserede kommune – eksempelvis spørges ripenserne, om de fortsat vil være en del af Esbjerg Kommune, og langåboerne spørges, om de fortsat vil være en del af Randers Kommune.

10. Straf for forsætlige eller groft uagtsomme brud på notatpligten og journaliseringspligten

Pligten til at tage notat og journalisere dokumenter er afgørende for at kunne dokumentere, hvad der er sket i de sager, som myndighederne, herunder ministre, behandler. Notatpligten og journaliseringspligten skal også muliggøre en effektiv kontrol af, om myndigheder og ministre har handlet korrekt.

Desværre forsvinder vigtige dokumenter alt for ofte, sms'er slettes, og dokumenter bliver aldrig journaliseret. Det er straffrit, selv om det udgør et alvorligt demokratisk problem. Derfor skal der indføres en bestemmelse i straffeloven, som gør det muligt at straffe myndigheder og ministre for forsætlige eller groft uagtsomme brud på notatpligten og journaliseringspligten.

Videre proces

Dette beslutningsforslag sigter mod at sikre en mere gennemsigtig og ansvarlig forvaltning, hvor borgerne igen kan have tillid til demokratiet og den udøvende magt. Med de nævnte reformer ønsker forslagsstillerne at styrke både den formelle og den praktiske demokratiforståelse i Danmark. Det er afgørende, at befolkningen føler sig hørt og repræsenteret i den politiske proces, og at der ikke er tvivl om politikernes ansvarlighed og gennemsigtighed i deres handlinger.

For at sikre en effektiv og grundig implementering af beslutningsforslaget pålægges regeringen at indkalde til forhandlinger med de partier og medlemmer af Folketinget, der stemmer for forslaget, inden udgangen af dette folketingsår. Forhandlingerne skal have til formål at fastlægge de konkrete skridt, der skal tages for at realisere de foreslåede reformer. Regeringen skal i den forbindelse sikre, at alle relevante interessenter bliver hørt, så reformerne kan gennemføres på en måde, der styrker demokratiet og tilliden til det politiske system i Danmark.

Med de nævnte tiltag ønsker forslagsstillerne at genskabe den høje tillid, som Danmark historisk har været kendt for, og sikre, at vores demokrati fortsat står stærkt over for både interne og eksterne trusler.

Skriftlig fremsættelse

Morten Messerschmidt (DF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om genskabelse af tilliden til demokratiet.

(Beslutningsforslag nr. B 80)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.